

پیش بینی رفتار پرخطر بر اساس تمایز یافتگی خود و مشکلات بین فردی در دانشجویان دختر
Predicting high-risk behavior based on self-differentiation and interpersonal problems in female students

Mehrnoosh Poursaeid Esfahani

PhD student in psychology, Department of Psychology, Faculty of Educational Sciences and Psychology, University of Isfahan, Isfahan, Iran.

Hamideh Sharifi

M.A of family counseling, Department of counseling, Faculty of Educational Sciences and Psychology, University of Isfahan, Isfahan, Iran

Dr. Nahid Akrami*

Assistant Professor of Psychology, Department of psychology, Faculty of Educational Sciences and Psychology, University of Isfahan, Isfahan, Iran.

N.Akrami@edu.ui.ac.ir

مهرنوش پورسعید اصفهانی

دانشجوی دکتری روانشناسی، گروه روانشناسی، دانشکده علوم تربیتی و دانشگاه اصفهان، اصفهان، ایران.

حمیده شریفی

کارشناسی ارشد مشاوره خانواده، گروه مشاوره، دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی، دانشگاه اصفهان، اصفهان، ایران.

دکتر ناهید اکرمی (نویسنده مسئول)

استادیار روانشناسی، گروه روانشناسی، دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی، دانشگاه اصفهان، اصفهان، ایران.

Abstract

The purpose of this study is to predict High-risk behavior based on self-differentiation and interpersonal problems. The research population consisted of female students of Isfahan University. 100 students were selected by multistage cluster sampling. The research method is a descriptive correlation. The research tools include of Risk-Taking Scale (Zadehmohamady et al, 2011), Differentiation of Self Inventory-Short Form (Drake, 2011), and Inventory of Interpersonal Problems (Barkham et al, 1996). The Data analysis was performed using stepwise regression analysis. The results of the regression analysis showed that aggression can positively and significantly predict high-risk driving, violence, and alcohol consumption. Assertiveness and sociability are able to positively and significantly predict sexual relations. Openness can negatively and significantly predict using drugs and alcohol. Among the dimensions of self-differentiation, I-position is negatively and significantly able to predict violence and the emotional cut-off is negatively and significantly able to predict cross-sex friendship. Based on the results, it can be concluded that self-differentiation and interpersonal problems should be considered for planning to reduce or prevention of high-risk behaviors.

چکیده

هدف پژوهش حاضر پیش‌بینی رفتارهای پرخطر بر اساس تمایز یافتگی خود و مشکلات بین‌فردی در دانشجویان دختر است. جامعه پژوهش شامل دانشجویان دختر دانشگاه اصفهان بودند که از آن میان ۱۰۰ نفر با روش نمونه‌گیری خوشه‌ای چند مرحله‌ای انتخاب شدند. روش پژوهش توصیفی از نوع همبستگی بود. ابزارهای پژوهش شامل مقیاس خطرپذیری (زاده‌محمدی و همکاران، ۲۰۱۱)، پرسشنامه تمایز یافتگی خود-فرم کوتاه (درک، ۲۰۱۱) و پرسشنامه مشکلات بین‌فردی (بارخام و همکاران، ۱۹۹۶) بود. تحلیل داده‌ها با استفاده از تحلیل رگرسیون گام به گام انجام گرفت. نتایج تحلیل رگرسیون نشان داد که پرخاشگری به طور مثبت و معنادار قادر به پیش‌بینی رانندگی پرخطر، خشونت و مصرف الکل است. صراحت و مردم‌آمیزی به طور مثبت و معنادار قادر به پیش‌بینی روابط جنسی است. گشودگی به طور منفی و معنادار قادر به پیش‌بینی مصرف مواد مخدر و مصرف الکل است. از بین ابعاد تمایز یافتگی خود، جایگاه من به طور منفی و معنادار قادر به پیش‌بینی خشونت است و گریز عاطفی به طور منفی و معنادار قادر به پیش‌بینی دوستی با جنس مخالف است. با توجه به یافته‌ها می‌توان نتیجه گرفت که تمایز یافتگی خود و مشکلات بین‌فردی باید برای برنامه‌ریزی جهت کاهش و یا جلوگیری از بروز رفتارهای پرخطر مدنظر قرار گیرند.

Keywords: High-risk behavior, Self-differentiation, Interpersonal problems, Female Students.

واژه‌های کلیدی: رفتار پرخطر، تمایز یافتگی خود، مشکلات بین‌فردی، دانشجویان دختر.

مسیر تحول و تغییر در چرخه‌ی زندگی انسان پدیده‌ای همیشگی است. از نگاه محققان یکی از شاخص‌ترین تغییرات در زندگی جوانان ورود به دانشگاه است که تغییرات زیادی در ابعاد مختلف زندگی به همراه دارد (تائو^۱ و همکاران، ۲۰۰۰). افراد در این دوره چالش‌های متعدد و جدیدی را در تحصیل، روابط اجتماعی و دیگر زمینه‌ها تجربه می‌کنند (اکور و هیجازی^۲، ۲۰۰۹). این تغییر و تحولات منجر به افزایش مشکلات سازشی و رفتاری مانند بروز رفتارهای پرخطر^۳ در جوانان می‌شود (آدامز^۴، ۲۰۰۰). رفتارهای پرخطر رفتارهای بالقوه مخربی هستند که افراد به طور ارادی یا بدون اطلاع از عواقب نامطلوب احتمالی مرتکب می‌شوند (کورت و سومرز^۵، ۲۰۰۵). اصطلاح رفتارهای پرخطر حیطه گسترده‌ای را در بر می‌گیرد که سوءمصرف مواد مخدر، سیگار و مشروبات الکلی، اعتیاد، رانندگی پرخطر، نزاع‌های فیزیکی، آمیزش جنسی نایمن، قماربازی، اعمال بی‌بند و بار غیرقانونی و غیره از جمله شایع‌ترین آن‌ها به حساب می‌آید (بویر^۶، ۲۰۰۶). در خصوص سبب‌شناسی رفتارهای پرخطر رویکردهای مختلفی ارائه شده است. به طور مثال در برخی از مطالعات به ارتباط فشارهای روانی در فرد و افزایش رفتارهای پرخطر (بیرامی و اسمعیلی، ۱۳۸۹)، پرخاشگری با رانندگی حادثه‌ساز (آورسن و راندمو^۷، ۲۰۰۲؛ سامر^۸، ۲۰۰۳؛ اولتدال و راندمو^۹، ۲۰۰۶)، هیجان منفی، یکنواختی و صدمات فیزیکی با مصرف الکل (لوا-براکو، اسکیز و استاسیویز^{۱۰}، ۲۰۰۹؛ سیسیلیانو^{۱۱} و همکاران، ۲۰۱۳) اشاره شده است.

عوامل ارتباطی و بین‌فردی و وجود مشکلاتی در این خصوص از جمله عوامل مرتبط با بروز رفتارهای پرخطر است (رضایی‌نیاراکی و رحیمی، ۲۰۱۳). مشکلات بین‌فردی شامل رفتارهایی است که مانع روابط سالم، مشارکت و همکاری با دیگران می‌شود و با واکنش‌های اجتماعی نامعقولی همراه است (هلر و بکیر^{۱۲}، ۲۰۰۰). در این زمینه نقش نهادهایی از قبیل خانواده، مدرسه و دوستان (آیزنبرگ، گلبرشتاین و ویتلاک^{۱۳}، ۲۰۱۴؛ آندرسون^{۱۴}، ۲۰۱۶) به صورت روابط درون خانواده، دلبستگی به خانواده، سبک دلبستگی (دیکسن^{۱۵}، ۲۰۱۶؛ جوادی، زابلی و الله‌وردی، ۱۳۹۵؛ رضایی، حسنی و نورمحمدی، ۱۳۹۸) و حمایت اجتماعی ادراک‌شده (نجاتی‌سوق و همکاران، ۱۳۹۸) بر بروز رفتارهای پرخطر بررسی و تأیید شده است.

در کنار اهمیت روابط بین‌فردی در کیفیت زندگی و بهزیستی روانشناختی (کین^{۱۶} و همکاران، ۲۰۱۲) از سوی دیگر نیاز به حفظ استقلال و فردیت در روابط بین‌فردی نیز واجد اهمیت است. از میان مجموعه عوامل مرتبط با استقلال و فردیت می‌توان به تمایز‌یافتگی خود^{۱۷} اشاره کرد. نظریه تمایز‌یافتگی بوئن به ارتباطات اولیه درون خانواده توجه می‌کند و آن را بر روابط بعدی موثر می‌داند (بونگ، کلاسکو و ویشار^{۱۸}، ۲۰۰۳). تمایز‌یافتگی خود، توان یک فرد در حفظ استقلال و فردیت در ارتباطات صمیمانه با سایرین و توان ایجاد تعادل بین عقل و هیجان است (بوئن، ۱۹۷۸؛ کر و بوئن^{۱۹}، ۱۹۸۸). تمایز‌یافتگی را در دو سطح می‌توان بررسی نمود. در سطح درون‌فردی

1. Tao

2. Okour & Hijazi

3. High-Risk Behaviors

4. Adams

5. Corte & Sommers

6. Boyer

7. Iversen & Rundmo

8. Sümer

9. Oltedal & Rundmo

10. Lau-Barraco, Skewes & Stasiewicz

11. Siciliano

12. Heller & Baker

13. Eisenberg, Golberstein & Whitlock

14. Anderson

15. Dixon

16. Cain

17. Self-differentiation

18. Young, Klosko & Weishaar

19. Kerr & Bowen

شامل مولفه‌های جایگاه من^۱ و واکنش‌پذیری هیجانی^۲ است. جایگاه من به معنای حس روشنی از خود و داشتن استقلال در افکار و باورها است (میزر^۳، ۲۰۱۱) و واکنش‌پذیری هیجانی به غلبه احساسات فرد بر عقل و منطق و پاسخگویی بر پایه هیجانات اشاره دارد. در سطح بین‌فردی تمایز یافتگی خود، هم‌آمیختگی با دیگران^۴ و گریز عاطفی مطرح است. هم‌آمیختگی با دیگران به از دست دادن استقلال خود و انحلال در ارتباطات صمیمانه با دیگران به خصوص افراد مهم زندگی اشاره دارد (میزر، ۲۰۱۱) و در واقع به معنای از دست دادن هویت در یک رابطه است (گلدنبرگ و گلدنبرگ^۵، ۲۰۱۲). گریز عاطفی نیز بیانگر نوعی احساس تهدید و آسیب‌پذیری در روابط و بعضاً تمایل به اتخاذ رفتارهای دفاعی مانند فاصله گرفتن، قطع ناگهانی رابطه و انکار اهمیت رابطه با دیگران است (پلگ و رهال^۶، ۲۰۱۲). پژوهش‌ها نشان می‌دهند که تمایز یافتگی پایین با اعتیاد و رفتارهای اعتیادی (مغانلو و کولیوند، ۱۳۹۷؛ کاظمیان و دلاور، ۱۳۹۱؛ سلم^۷، ۲۰۰۲)، خشونت فیزیکی (اسکورون و دندی^۸، ۲۰۰۴)، اجتناب و بی‌اعتمادی (بارتلت‌هرینگ و گرگوری^۹، ۲۰۰۳)، واکنش‌پذیری هیجانی (میلر، اندرسون و کلز^{۱۰}، ۲۰۰۴)، مصرف الکل (لتی^{۱۱}، ۲۰۰۵)، افزایش مشکلات ارتباطی با جنس مخالف (پیوسته‌گر و همکاران، ۱۳۹۱) و مسئولیت‌پذیری کمتر (همائی و دشت بزرگی، ۱۳۹۷) رابطه دارد.

باتوجه به شیوع بیشتر رفتارهای پرخطر در پسران (سهرابی‌وفا و همکاران، ۲۰۱۷) تعداد کمتری از پژوهش‌ها در این زمینه با تمرکز بر دختران انجام شده است. همچنین باتوجه به اطلاعات اندک دختران ایرانی در خصوص رفتارهای پرخطر و آسیب‌های ناشی از آن (میرزائی، بابازاده، شریعتی و موسوی، ۱۳۹۲) و افزایش میزان رفتارهای پرخطر در دختران (رحمانی، قاسمی و هاشمیان‌فرد، ۱۳۹۵) ضرورت انجام پژوهش‌های بیشتر در این گروه مشخص می‌شود. علاوه بر این باتوجه به اهمیت و تأثیرپذیری بیشتر زنان از مسائل بین‌فردی و عوامل وابسته به آن و نبود پژوهش مشابه در این زمینه، در پژوهش حاضر نقش مشکلات بین‌فردی و تمایز یافتگی خود در پیش‌بینی رفتارهای پرخطر دختران دانشجو مورد بررسی قرار گرفته است.

روش

پژوهش حاضر توصیفی از نوع همبستگی است. جامعه آماری پژوهش کلیه دانشجویان دختر دانشگاه اصفهان در سال تحصیلی ۹۷-۹۶ بودند. ۱۲۰ نفر با استفاده از روش نمونه‌گیری خوشه‌ای چند مرحله‌ای از دانشجویان دانشکده‌های فنی مهندسی و علوم پایه انتخاب شدند. سپس از میان ۱۲۰ پرسشنامه توزیع شده با توجه به بررسی آمایه‌های پاسخ، پاسخ‌دهی تصادفی و عدم تکمیل پرسشنامه‌ها، ۱۰۰ نفر از آنان در نمونه پژوهش باقی ماندند. با توجه به موضوع پژوهش به منظور جلب مشارکت دانشجویان و رعایت اصول اخلاقی به شرکت‌کنندگان اطمینان داده شد که اطلاعات آنها به صورت کاملاً محرمانه باقی می‌ماند. در پایان نتایج حاصل با روش همبستگی پیرسون و تحلیل رگرسیون گام به گام در نرم افزار SPSS-21 مورد بررسی قرار گرفت.

ابزار سنجش

مقیاس خطرپذیری^{۱۲}: این مقیاس که توسط زاده‌محمدی، احمدآبادی و حیدری (۱۳۹۰) ساخته و هنجاریابی شده است، ۳۸ گویه با پاسخ‌های پنج‌گزینه‌ای، شامل کاملاً مخالفم (۱نمره) تا کاملاً موافقم (۵ نمره)، دارد. نمرات بالاتر در این مقیاس نشانگر گرایش بیشتر به رفتار پرخطر است. زاده‌محمدی و همکاران (۱۳۹۰) به بررسی روایی سازه این مقیاس با روش تحلیل عاملی اکتشافی پرداختند

1. I-Position
 2. Emotional Reactivity
 3. Maser
 4. Fusion Whit Others
 5. Goldenberg & Goldenberg
 6. Peleg & Rahal
 7. Selm
 8. Skowron & Dendy
 9. Bartle-Haring & Gregory
 10. Miller, Anderson &
 11. latty
 6. Risk-taking Scale

۵/۴۱	۲/۲۵	۰/۵۸	۴/۱۷	گریز عاطفی
۵/۲۲	۱/۲۲	۰/۸	۳/۳۷	هم‌آمیختگی با دیگران
۳۰	۷	۴/۹۵	۱۶/۲۸	صراحت و مردم‌آمیزی
۱۸	۴	۲/۱۹	۱۱/۱	گشودگی
۲۵	۵	۳/۳۵	۱۷/۴۶	در نظر گرفتن دیگران
۱۷	۴	۳/۲۶	۹/۲۱	پرخاشگری
۲۶	۷	۴/۲۳	۱۶/۱۱	حمایت‌گری و مشارکت
۲۵	۵	۳/۹۳	۱۵/۵۲	وابستگی

برای بررسی رابطه میان زیرمقیاس‌های تمایز یافتگی و مشکلات بین‌فردی با انواع رفتارهای پرخطر از ضریب همبستگی پیرسون استفاده شد که نتایج آن در جدول ۲ آورده شده است.

جدول ۲. ماتریس همبستگی بین متغیرهای پژوهش

متغیر	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷
۸	۰/۰۲۷	-۰/۱۱۴	۰/۰۳۷	۰/۱۳۳	-۰/۰۱۹	-۰/۲۰۷*	-۰/۰۵۱
۹	-۰/۰۹۴	-۰/۳۷۳**	-۰/۰۴۲	-۰/۱۱۷	-۰/۰۹۳	۰/۰۸۵	۰/۰۰۰
۱۰	-۰/۰۷۶	-۰/۱۹۲	-۰/۰۵۷	-۰/۰۸۹	-۰/۲۱۹*	-۰/۳۱۹**	-۰/۱۱۷
۱۱	۰/۱۱۸	۰/۰۱۲	۰/۰۸۹	۰/۲۱۵*	۰/۱۹	-۰/۰۵	۰/۰۸۱
۱۲	-۰/۰۷۱	۰/۱۶۱	۰/۱۵۸	۰/۰۷۷	۰/۰۹۷	۰/۱۵۵	۰/۲۲۱*
۱۳	-۰/۱۵۶	-۰/۰۳۱	-۰/۰۶	-۰/۲۴*	-۰/۲۲۱*	-۰/۰۹۵	-۰/۰۲۹
۱۴	-۰/۱۰۸	-۰/۱۹۷*	-۰/۱۰۸	-۰/۱۷۶	-۰/۱۲۳	-۰/۰۴۱	-۰/۱۶۸
۱۵	۰/۲۲*	۰/۴۳۱**	۰/۱۳	۰/۱۲۳	۰/۱۹۵	۰/۱۵۵	-۰/۰۱
۱۶	-۰/۰۹۲	۰/۰۶۹	۰/۰۶۱	-۰/۰۰۵	۰/۰۸۸	۰/۰۹۷	۰/۱۸
۱۷	۰/۰۴۳	۰/۱۵۶	۰/۰۰۱	-۰/۱۰۴	-۰/۰۷۲	۰/۰۲۵	-۰/۰۳۵

$p < 0.01^{**}$

$P < 0.05^*$

۱-رانندگی خطرناک، ۲-خشونت، ۳-سیگار کشیدن، ۴-مصرف مواد مخدر، ۵-مصرف الکل، ۶-دوستی با جنس مخالف، ۷-روابط جنسی، ۸-واکنش-پذیری هیجانی، ۹-جایگاه من، ۱۰-گریز عاطفی، ۱۱-هم‌آمیختگی با دیگران، ۱۲-صراحت و مردم‌آمیزی، ۱۳-گشودگی، ۱۴-در نظر گرفتن دیگران، ۱۵-پرخاشگری، ۱۶-حمایت‌گری و مشارکت، ۱۷-وابستگی

نتایج جدول ۲ نشان داد که رانندگی پرخطر از بین ابعاد تمایز یافتگی و مشکلات بین‌فردی با پرخاشگری؛ بعد خشونت با جایگاه من، در نظر گرفتن دیگران و پرخاشگری؛ مصرف مواد مخدر با هم‌آمیختگی با دیگران؛ مصرف الکل با گریز عاطفی و گشودگی؛ دوستی با جنس مخالف با واکنش‌پذیری هیجانی و گریز عاطفی؛ روابط جنسی با صراحت و مردم‌آمیزی رابطه مثبت معناداری داشتند. سیگار کشیدن با هیچ یک از ابعاد تمایز یافتگی و مشکلات بین‌فردی رابطه معناداری نداشت.

نتایج آزمون شاپیر و ویلکز برای کلیه زیرمقیاس‌ها، نرمال بودن توزیع آن‌ها را نشان داد. با توجه به قرار گرفتن آماره دوربین-واتسون در عدد ۱/۸، پیش‌فرض استقلال خطاها رعایت شده است. همچنین، با توجه به قرار گرفتن VIFها در محدوده زیر عدد ۲ و ضریب تحمل بالاتر از ۰/۰۵، پیش‌فرض عدم همخطی چندگانه تایید گردید. به منظور پیش‌بینی ابعاد رفتارهای پرخطر با مشکلات بین‌فردی و تمایز یافتگی از روش رگرسیون گام به گام استفاده شد که نتایج آن در جدول ۳ آورده شده است.

جدول ۳. نتایج تحلیل رگرسیون گام به گام در پیش‌بینی رفتارهای پرخطر

متغیر ملاک	متغیر پیش‌بین	R	R ²	ΔR ²	F	F change	B	β	SEB	t
رانندگی پرخطر	پرخاشگری	۰/۲۲*	۰/۰۴۹	۰/۰۴۹	۴/۹۹۸*	۴/۹۹۸*	۰/۳۰۵	۰/۲۲	۰/۱۳۶	۱۰/۹۳۹*
خشونت	پرخاشگری	۰/۴۳۱*	۰/۱۸۶	۰/۱۸۶	۲۲/۳۶*	۲۲/۳۶*	۰/۳۳۳	۰/۳۳۴	۰/۰۹۷	۳/۴۱۵*
	جایگاه من	۰/۴۸*	۰/۲۳۱	۰/۰۴۵	۱۴/۵۴۲*	۵/۶۶۱*	-۱/۰۶۸	-۰/۲۳۳	۰/۴۴۹	-۲/۳۷۹*
مصرف مواد	گشودگی	۰/۲۴*	۰/۰۵۸	۰/۰۵۸	۵/۹۹۲*	۵/۹۹۲*	-۰/۳۵۹	-۰/۲۴	۰/۱۴۷	-۲/۴۴۸*
مصرف الکل	گشودگی	۰/۲۲۱*	۰/۰۴۹	۰/۰۴۹	۵/۰۳۵*	۵/۰۳۵*	-۰/۴۰۴	-۰/۲۳۲	۰/۱۶۸	-۲/۳۹۹*
	پرخاشگری	۰/۳۰۳*	۰/۰۹۲	۰/۰۴۳	۴/۹۰۵*	۴/۵۹*	۰/۲۴۲	۰/۲۰۸	۰/۱۱۳	۲/۱۴۲*
دوستی با جنس مخالف	گریز عاطفی	۰/۳۱۹*	۰/۱۰۲	۰/۱۰۲	۱۱/۰۸۲*	۱۱/۰۸۲*	-۲/۶۳۵	-۰/۳۱۹	۰/۷۹۲	-۳/۳۲۹*
روابط جنسی	صراحت و مردم‌آمیزی	۰/۲۲۱*	۰/۰۴۹	۰/۰۴۹	۵/۰۳۵*	۵/۰۳۵*	۰/۱۵۴	۰/۲۲۱	۰/۰۶۹	۲/۲۴۴*

*p<۰/۰۵

نتایج جدول ۳ نشان می‌دهد که پرخاشگری ۴/۹ درصد از واریانس رانندگی پرخطر را تبیین می‌کند. پرخاشگری و جایگاه من ۲۳/۱ درصد از واریانس خشونت را تبیین می‌کنند. گشودگی ۵/۸ درصد از واریانس مصرف مواد مخدر را تبیین می‌کند. پرخاشگری و گشودگی ۹/۲ درصد واریانس مصرف الکل را تبیین می‌کنند. گریز عاطفی ۱۰/۲ درصد از واریانس دوستی با جنس مخالف را تبیین می‌کند. صراحت و مردم‌آمیزی ۴/۹ درصد واریانس روابط جنسی را تبیین می‌کند.

بحث و نتیجه‌گیری

پژوهش حاضر با هدف پیش‌بینی رفتارهای پرخطر بر اساس تمایز یافتگی خود و مشکلات بین‌فردی در دانشجویان دختر انجام شد. یافته‌های پژوهش نشان می‌دهد که برخی مشکلات بین‌فردی می‌توانند برخی رفتارهای پرخطر را تبیین کنند. به طور مشخص، پرخاشگری به طور مثبت و معنادار قادر به پیش‌بینی رانندگی پرخطر، خشونت و مصرف الکل است. صراحت و مردم‌آمیزی به طور مثبت و معنادار قادر به پیش‌بینی روابط جنسی است. گشودگی به طور منفی و معنادار قادر به پیش‌بینی مصرف مواد مخدر و مصرف الکل است. این یافته‌ها همسو با نتایج آورسن و راندمو (۲۰۰۲)، سامر (۲۰۰۳)، اولتدال و راندمو (۲۰۰۶)، لوا-براکو، اسکیز و استاسیویز (۲۰۰۹) و سیسیلیانو و همکاران (۲۰۱۳) است. همچنین برخی از ابعاد تمایز یافتگی خود می‌توانند برخی از رفتارهای پرخطر را تبیین کنند. به طور مشخص، جایگاه من به طور منفی و معنادار قادر به پیش‌بینی خشونت است. گریز عاطفی به طور منفی و معنادار قادر به پیش‌بینی دوستی با جنس مخالف است. این یافته‌ها همسو با نتایج سلم (۲۰۰۲)، لتی (۲۰۰۵)، کاظمیان و دلاور (۱۳۹۱)، پیوسته‌گر و همکاران (۱۳۹۱) و مغاللو و کولیوند (۱۳۹۷) است.

بر اساس نتایج پژوهش حاضر، جایگاه من به طور منفی رفتار خشونت‌آمیز را پیش‌بینی می‌کند، به این معنا که افرادی با جایگاه من بالاتر، رفتار خشونت‌آمیز کمتری نشان می‌دهند. با توجه به مفهوم جایگاه من به عنوان برخورداری از استقلال در عقاید و داشتن حسی روشن از خود (میزر، ۲۰۱۱)، ارتباط این زیرمقیاس با رفتار پرمخاطره خشونت آشکار می‌گردد. از آن جایی که افراد با نمرات بالا در جایگاه من، به افکار و احساسات خاص خود آگاه‌اند، آن‌ها را ابراز می‌نمایند و اجباری در جهت وفق دادن خودشان با انتظارات نامعقول سایرین احساس نمی‌کنند (پیرساقی و همکاران، ۱۳۹۳). در نتیجه خشونت کمتری در روابط از خود نشان می‌دهند. این افراد به دلیل داشتن استقلال فکری و تشخیص متفکرانه موقعیت‌ها می‌توانند روابط عمیق عاطفی با دیگران داشته باشند. اما از آن

جایی که افراد با نمرات پایین در جایگاه من استقلال فکری و توان کمتری برای بیان عقاید و نظراتشان دارند، به همین دلیل فشار بیشتری در راستای قبول درخواست‌ها و نظرات بعضاً نامعقول دیگران احساس می‌کنند. این افراد در هنگام برقراری روابط صمیمانه از آن جایی که به هم‌آمیختگی یا گریز عاطفی روی می‌آورند، احساس اضطراب بیشتری را تجربه می‌کنند (اسکورون و دندی، ۲۰۰۴) و با احتمال بیشتری رفتارهای خشونت‌آمیز از خود نشان می‌دهند. به این ترتیب می‌توان انتظار داشت که در تمایز یافتگی پایین گرایش بیشتری به سمت خشونت در رفتارها وجود داشته باشد.

بر اساس یافته‌های حاضر، گریز عاطفی به طور منفی دوستی با جنس مخالف را پیش‌بینی می‌کند، به این معنا که افرادی با گریز عاطفی بیشتر، دوستی با جنس مخالف کمتری را نشان می‌دهند. گریز عاطفی به معنای احساس تهدید و آسیب‌پذیری در روابط و گرایش به استفاده از رفتارهای دفاعی مانند فاصله گرفتن، قطع ناگهانی رابطه و انکار اهمیت رابطه با دیگران است (پلگ و رهال، ۲۰۱۲). به عبارت دیگر افراد با سطح بالای گریز عاطفی در روابط خود با دیگران آسیب‌پذیری بیشتری دارند و خشنودی کمتری از ارتباطات اجتماعی‌شان دریافت می‌کنند. این افراد با احتمال کمتری به دوستی با جنس مخالف خواهند پرداخت چرا که با توجه به پیشینه ارتباط‌های قبلی‌شان مشکلات بیشتر و پیامدهای مثبت و خشنودکننده کمتری از این روابط انتظار دارند. همچنین احساس تهدید در روابط صمیمانه، ترس از صمیمیت، آسیب‌پذیری در روابط نزدیک، فاصله‌گیری عاطفی از دیگران و به ویژه جنس مخالف را توجیه می‌کند (بوئن، ۱۹۷۸). به طوری که در پژوهش پیوسته‌گر و همکاران (۱۳۹۱) نیز مشاهده شد که هرچه گریز عاطفی بیشتر باشد میزان مشکلات با غیر همجنس نیز بیشتر می‌شود.

بر طبق یافته‌های این پژوهش، پرخاشگری به طور مثبت رانندگی پرخطر، خشونت و مصرف الکل را پیش‌بینی می‌کند، به این معنا که پرخاشگری بالاتر با رانندگی پرخطر، خشونت و مصرف الکل بیشتری همراه است. چنانچه پژوهش‌های دیگر نیز نشان داده است، اساس میل به رفتارهای پرخطر رانندگی در ویژگی شخصیتی پرخاشگری نهفته است و خشم و پرخاشگری راننده یکی از عوامل بسیار مؤثر بر رانندگی پرخطر است (آورسن و راندمو، ۲۰۰۲؛ سامر، ۲۰۰۳؛ اولتدال و راندمو، ۲۰۰۶). همچنین مطالعه‌ی حاضر نشان داد که افراد پرخاشگر به عنوان راهکاری جهت تسکین هیجانات منفی خود و برای فرار از مواجهه با مسائل و به ویژه مشکلات بعدی ناشی از پرخاشگری، به احتمال بیشتری به مصرف الکل روی می‌آورند. این یافته در راستای شواهدی است که نشان‌دهنده ارتباط بین مصرف الکل و صدمات فیزیکی است (سیسیلیانو و همکاران، ۲۰۱۳).

بر طبق پژوهش حاضر، گشودگی به طور منفی و معنادار مصرف مواد مخدر و الکل را پیش‌بینی می‌کند، به این معنا که گشودگی کمتر با مصرف مواد مخدر و الکل بیشتری همراه است. افراد با میزان کمتر گشودگی در روابط بین‌فردی، شبکه‌های حمایتی کمتری دارند و بیشتر احساس تنهایی می‌کنند. این افراد به احتمال بیشتری به هنگام مواجهه با چالش‌ها و سختی‌های زندگی و به عنوان راهی برای اجتناب از مواجهه با مسائل، به مصرف مواد و الکل روی می‌آورند. چنانکه لوا-براکو، اسکیزو و استاسیویز (۲۰۰۹) نیز دریافتند، دانشجویان بیشتر در پاسخ به هیجانات منفی، رفع کسالت و یکنواختی به همراه چالش بیشتر با دیگران به مشروب‌خواری مبادرت می‌کنند. همچنین در پژوهش لتی (۲۰۰۵) هم دانشجویان با تمایز یافتگی پایین بیشتر الکل مصرف می‌کردند و تمایز یافتگی بالا برای خطر مصرف الکل و مواد به عنوان عاملی نگهدارنده به حساب می‌آید.

بر طبق پژوهش حاضر، صراحت و مردم‌آمیزی به طور مثبت روابط جنسی را پیش‌بینی می‌کند، به این معنا که صراحت و مردم‌آمیزی بیشتر با روابط جنسی بیشتری همراه است. از آن جایی که فشارهای روانی یکی از عوامل مؤثر در ایجاد رفتارهای ناپهنجار است و با توجه به اینکه افراد دارای روابط جنسی پرخطر فشارهای زندگی و مشکلاتشان را برخلاف روش‌های مورد قبول هنجارهای جامعه، قواعد فرهنگی و به گونه‌ای ناکارآمد حل می‌کنند (بیرامی و اسمعیلی، ۱۳۸۹)، به نظر می‌رسد افرادی که از توانایی بالایی در ارتباطات اجتماعی و پیوستن به دیگران برخوردارند و در روابط خود وضوح و صراحت بیشتری دارند، با احتمال بالاتری در مواجهه با فشارهای روانی و مشکلات زندگی به رفتارهای جنسی مخاطره‌آمیز روی می‌آورند و مردم‌آمیزی و بی‌پروایی در ارتباطات آن‌ها می‌تواند زمینه مناسبی برای بی‌پروایی جنسیشان فراهم کند.

در این مطالعه رابطه‌ای میان هیچ یک از ابعاد تمایز یافتگی و مشکلات بین‌فردی برای پیش‌بینی رفتار سیگار کشیدن مشاهده نشد. تبیین این نتیجه بر اساس ماهیت رفتار سیگار کشیدن ممکن می‌شود. این رفتار نسبت به سایر رفتارهای پرخطر پذیرفته شده‌تر و واکنش‌های منفی نسبت به آن کمتر است. علاوه بر این، از آن جایی که افراد تمایز یافته و با مشکلات بین‌فردی کمتر نیز احتمالاً گرایش

Predicting high-risk behavior based on self-differentiation and interpersonal problems in female students

به رفتار سیگار کشیدن را از خود نشان می‌دهند، به نظر می‌رسد که شرایط متنوع‌تری منجر به ارتکاب این رفتار می‌شود. در نتیجه امکان اینکه مشکلات بین‌فردی و تمایز یافتگی خود به تنهایی بتواند سهم قابل توجهی در پیش‌بینی رفتار سیگار کشیدن داشته باشند کاهش می‌یابد.

به طور خلاصه در پژوهش حاضر، زیرمقیاس‌های پرخاشگری، گشودگی، صراحت و مردم‌آمیزی از مشکلات بین‌فردی و ابعاد جایگاه من و گریز عاطفی از میان مجموع عوامل تمایز یافتگی خود نقش بیشتری در پیش‌بینی رفتارهای پرخطر دارند. در این راستا، با توجه به اهمیت رفتارهای پرخطر در دانشجویان، به ویژه دانشجویان دختر و هزینه‌های سنگین این رفتارها بر جامعه و خانواده، توصیه می‌شود تا نهادهای مرتبط با پیشگیری از رفتارهای پرخطر و مراکز مشاوره مداخلاتی با در نظر گرفتن نتایج پژوهش حاضر اتخاذ نمایند. از محدودیت‌های این مطالعه می‌توان به استفاده از پرسشنامه خودگزارشی، طرح مقطعی، نمونه‌گیری محدود و انتخاب نمونه از میان دانشجویان دختر دانشگاه اصفهان و عدم انتخاب پسران دانشجو و دانشجویان از سایر دانشگاه‌ها اشاره نمود که این امر تعمیم‌پذیری نتایج مطالعه‌ی حاضر را به کل دانشجویان کشور محدود می‌نماید.

منابع

- بیرامی، منصور و اسمعیلی، احمد. (۱۳۸۹). مقایسه عوامل و صفات شخصیتی دانشجویان دارای روابط جنسی پرخطر و فاقد روابط جنس پرخطر. *مجله پزشکی ارومیه*، ۲۱(۳)، ۲۱۵-۲۲۰.
- پیرساقی، فهیمه؛ حاجی حسنی، مهرداد؛ فرح بخش، کیومرث و سلیمانی، سمیه. (۱۳۹۱). تعیین سهم تعارض زناشویی، خود تمایز سازی، منبع کنترل، و استرس شغلی در پیش بینی فرسودگی شغلی. *مجله روانشناسی صنعتی سازمانی دانشگاه گرمسار*، ۳(۱۰)، ۹-۲۳.
- پیرساقی، فهیمه؛ نظری، علی محمد؛ حاجی حسنی، مهرداد و نادعلی پور، حسن. (۱۳۹۳). اثربخشی درمان خود تمایز سازی بر میزان ابراز وجود دانشجویان دختر دانشگاه علامه طباطبایی تهران. *مطالعات روانشناسی بالینی*، ۴(۱۶)، ۱۹-۳۴.
- پیوسته‌گر، مهرانگیز؛ خسروی، زهره؛ حامدی، رباب؛ درویشه، زهرا؛ خدابخش، روشنگر و صرامی، غلامرضا. (۱۳۹۱). بررسی تمایز یافتگی خود و کیفیت رابطه با غیر هم جنس در دانشجویان مجرد. *مطالعات روانشناختی*، ۸(۴)، ۵۷-۷۲. جواد، بهناز سادات؛ زابلی، پریسا؛ الله وردی و نیلوفر. (۱۳۹۵). پیش بینی رفتارهای پرخطر بر اساس تاب آوری و سبک های دلبستگی نوجوانان دختر متوسطه دوم شهرستان شهریار. *دوفصلنامه انتظامی-اجتماعی زنان و خانواده*، ۴(۱)، ۱۰۱-۱۱۸.
- رحمانی، مریم؛ قاسمی، وحید و هاشمیان فر، علی. (۱۳۹۵). تأثیر روابط اجتماعی بر بروز رفتارهای پرخطر نوجوانان شهر بجنورد. *جامعه‌شناسی کاربردی*، ۲۷(۱)، ۱-۲۶.
- رضایی جمالویی، حسن؛ حسنی، جعفر و نورمحمدی نجف‌آبادی، محمد. (۱۳۹۸). نقش سبک‌های دلبستگی در رفتارهای پرخطر نوجوانان پسر مقطع متوسطه دوم. *دانش و پژوهش در روان‌شناسی کاربردی*، ۲۰(۱)، ۱۱۲-۱۲۱.
- زاده‌محمدی، علی؛ احمدآبادی، زهره و حیدری، محمود. (۱۳۹۰). تدوین و بررسی ویژگی‌های روان‌سنجی مقیاس خطرپذیری نوجوانان ایرانی. *مجله روانپزشکی و روانشناسی بالینی ایران*، ۱۷(۳)، ۲۱۸-۲۲۵.
- فتح، نجمه؛ آزاد فلاح، پرویز؛ رسول‌زاده طباطبائی، کاظم و رحیمی، چنگیز. (۱۳۹۲). روایی و اعتبار پرسشنامه مشکلات بین فردی (HIP-32). *مجله روانشناسی بالینی*، ۳(۵)، ۶۹-۸۰.
- فخاری، نرگس؛ لطیفیان، مرتضی و اعتمادی، جلیل. (۱۳۹۳). بررسی ویژگی‌های روان‌سنجی فرم کوتاه پرسشنامه تمایز یافتگی خود در دانشجویان ایرانی. *فصلنامه اندازه‌گیری ترتیبی*، ۱۵(۵)، ۳۵-۵۶.
- کاظمیان، سمیه و دلور، علی. (۱۳۹۱). بررسی رابطه بین تمایز یافتگی با میزان تمایل به اعتیاد در مردان متأهل. *فصلنامه نظم و امنیت انتظامی*، ۴(۴)، ۱۰۵-۱۱۵.
- مغانلو، بهناز و کولیوند، زهرا. (۱۳۹۷). مقایسه تمایز یافتگی خود و خودکنترلی شناختی معنادان موفق به ترک و مبتلایان به وابستگی مواد. *فصلنامه علمی اعتیاد پژوهی*، ۱۲(۴۶)، ۱۰۱-۱۲۰.
- میرزایی‌نجم‌آبادی، خدیجه؛ بابازاده، راحله؛ شریعتی، محمد و موسوی، عباس. (۱۳۹۲). دختران نوجوان ایرانی و اطلاعات و خدمات بهداشت باروری و جنسی؛ مطالعه کیفی. *مجله زنان مامایی و نازایی ایران*، ۱۷(۹۲)، ۹-۱۸.

- نجاتی‌سوق، سیدمحمد؛ محمدحسینی‌سروک، راضیه؛ منصوریان، سیدمحمدعلی؛ بزرگیان، لیلا؛ جمالی‌نسب، زاهد وجمالی‌نسب، امین. (۱۳۹۸). بررسی میزان شیوع رفتارهای پرخطر و ارتباط آن با حمایت‌های اجتماعی ادراک شده در بین نوجوانان شهر یاسوج در سال ۱۳۹۵. *ارمغان دانش*، ۲۴ (۱)، ۱۱۰-۱۲۱.
- همائی، رضوان و دشت‌بزرگی، زهرا. (۱۳۹۷). همبستگی تمایز یافتگی خود و خوش بینی با مسئولیت‌پذیری و رضایت‌ناشویی در دانشجویان پرستاری. *فصلنامه مدیریت ارتقای سلامت*، ۷ (۲)، ۵۸-۶۵.
- Adams, G. R. (2000). The transition to university and beyond [Special issue]. *Journal of Adolescent research*, 15(1), 145-156.
- Anderson, K. (2016). *Fostering academic and familial resiliency in African American middle school students: a grant proposal*. California State University, Long Beach.
- Baldwin, J. A., Brown, B. G., Wayment, H. A., Nez, R. A., & Brelsford, K. M. (2011). Culture and context: Buffering the relationship between stressful life events and risky behaviors in American Indian youth. *Substance use & misuse*, 46(11), 1380-1394.
- Barkham, M., Hardy, G. E., & Startup, M. (1996). The IIP-32: A short version of the Inventory of Interpersonal Problems. *British Journal of Clinical Psychology*, 35(1), 21-35.
- Bartle-Haring, S., & Gregory, P. (2003). Relationship Between Differentiation of Self and the Stress and Distress Associated With Predictive Cancer Genetic Counseling and Testing: Preliminary Evidence. *Families, Systems, & Health*, 21(4), 357-381.
- Bowen, M. (1978). Family treatment in clinical practice. *New York: Jason Aronson*.
- Boyer, T. W. (2006). The development of risk-taking: A multi-perspective review. *Developmental review*, 26(3), 291-345.
- Cain, N. M., Ansell, E. B., Wright, A. G., Hopwood, C. J., Thomas, K. M., Pinto, A., ... & Morey, L. C. (2012). Interpersonal pathoplasticity in the course of major depression. *Journal of consulting and clinical psychology*, 80(1), 78-86.
- Corte, C. M., & Sommers, M. S. (2005). Alcohol and risky behaviors. *Annual review of nursing research*, 23(1), 327-360.
- Dixon, E. (2016). *Self-esteem, resiliency, peer relationships, and high-risk behavior among adolescents in foster care*. Doctoral dissertation, Alliant International University.
- Drake, J. R. (2011). *Differentiation of self inventory-short form: creation and initial evidence of construct validity*. Doctoral dissertation, University of Missouri--Kansas City.
- Eisenberg, D., Golberstein, E., & Whitlock, J. L. (2014). Peer effects on risky behaviors: New evidence from college roommate assignments. *Journal of health economics*, 33(1), 126-138.
- Goldenberg, H., & Goldenberg, I. (2012). *Family therapy: An overview*. Cengage learning .
- Heller, T. L. & Backer B. L. (2000). Maternal Negativity and Children's Externalizing Behavior. *Early Education & Development*, 11(4), 483-498.
- Iversen, H., & Rundmo, T. (2002). Personality, risky driving and accident involvement among Norwegian drivers. *Personality and individual Differences*, 33(8), 1251-1263.
- Kerr, M. E., & Bowen, M. (1988). Family evaluation: The role of the family as an emotional unit that governs individual behavior and development. *Markham, Ontario: Penguin Books*.
- Latty, C. R. (2005). *Effects of differentiation on college student drinking*. Michigan State University.
- Lau-Barraco, C., Skewes, M. C., & Stasiewicz, P. R. (2009). Gender differences in high-risk situations for drinking: Are they mediated by depressive symptoms?. *Addictive behaviors*, 34(1), 68-74.
- Lavery, B., Siegel, A. W., Cousins, J. H., & Rubovits, D. S. (1993). Adolescent risk-taking: An analysis of problem behaviors in problem children. *Journal of Experimental Child Psychology*, 55(2), 277-294.
- Maser, M. J. (2011). *A Construc Validity of Differentiation of Self Measures & their Correlates*. Doctoral dissertation, Seton Hall University.
- Miller, R. B., Anderson, S., & Keals, D. K. (2004). Is Bowen theory valid? A review of basic research. *Journal of marital and family therapy*, 30(4), 453-466.
- Okour, A. M., & Hijazi, H. H. (2009). Domestic violence and family dysfunction as risk factor for violent behavior among university students in North Jordan. *Journal of Family violence*, 24(6), 361-366.
- Oltedal, S., & Rundmo, T. (2006). The effects of personality and gender on risky driving behaviour and accident involvement. *Safety science*, 44(7), 621-628.
- Peleg, O., & Rahal, A. (2012). Physiological symptoms and differentiation of self: A cross-cultural examination. *International Journal of Intercultural Relations*, 36(5), 719-727.
- Rezai Niaraki, F., & Rahimi, H. (2013). Effect of life skill training on self-esteem of high school students in Iran. *European Online Journal of Natural and Social Sciences: Proceedings*, 2(2), 150-159.
- Selm, L. J. (2002). *A family system approach to treatment of addictive disorders: confluence of two exiting constructs*. Dissertation in La Salle University.
- Siciliano, V., Mezzasalma, L., Lorenzoni, V., Pieroni, S., & Molinaro, S. (2013). Evaluation of drinking patterns and their impact on alcohol-related aggression: a national survey of adolescent behaviours. *BMC public health*, 13(1), 950-968.
- Skowron, E. A., & Dendy, A. K. (2004). Differentiation of self and attachment in adulthood: Relational correlates of effortful control. *Contemporary Family Therapy*, 26(3), 337-357.

Predicting high-risk behavior based on self-differentiation and interpersonal problems in female students

- Sohrabivafa, M., Tosang, M. A., Zadeh, S. Z. M., Goodarzi, E., Asadi, Z. S., Alikhani, A., ... & Khazaei, Z. (2017). Prevalence of risky behaviors and related factors among students of Dezful. *Iranian journal of psychiatry*, 12(3), 188-193.
- Stümer, N. (2003). Personality and behavioral predictors of traffic accidents: Testing a contextual mediated model. *Accident Analysis and Prevention*, 35(6), 949-964.
- Tao, S., Dong, Q., Pratt, M. W., Hunsberger, B., & Pancer, S. M. (2000). Social support: Relations to coping and adjustment during the transition to university in the People's Republic of China. *Journal of Adolescent research*, 15(1), 123-144.
- Young, J. K. , Klosko, J., & Weishaar, M. (2003). *Schema therapy: A practitioner's guide*. New York: Guildford.